

2. Паліюк В.П. Загальні питання застосування судами загальної юрисдикції України Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / В.П. Паліюк // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2013. – № 4 (13). – С. 129–142.

3. Євїнтов В.І. Прямє застосування міжнародних стандартів прав людини у внутрішньому правопорядку України / В.І. Євїнтов // Вісник Українського центру з прав людини. – 1998. – № 1. – С. 10–11.

4. Siliadin v. France, no. 73316/01, § 23, ECHR 2005-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://precedent.in.ua/ru/index.php?id=1255676674>.

5. Мілютін А.Є. Проблеми проведення оперативних заходів наркотичних засобів органами внутрішніх справ та використання їх результатів у кримінальному процесі у світлі прецедентної практики Європейського суду з прав людини / А.Є. Мілютін. – [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства юстиції України. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>.

6. Анцєлевич Г.О. Міжнародне право: [підручник] / Г.О. Анцєлевич, О.О. Покрєшук. – К. : Алерта, 2005. – 424 с.

7. Вильдхабер Л. Прецедент в Европейском суде по правам человека / Л. Вильдхабер // Государство и право. – 2001. – № 12. – С. 15–17.

8. Беян против Румынии (№ 1) : Постановление от 6 декабря 2007 г. : Вынесено III Секцией = Beian v. Romania (№ 1), № 30658/05 / Европейский суд по правам человека // Бюллетень Европейского суда по правам человека. – 2008. – № 6. – С. 14–15.

9. Kemmache v France, Ser A 21 № 8 / Европейский суд з прав людини. – Рішення від 27 лист. 1991 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.hrights.ru/text/inter/b5/Chapter81.htm>.

10. García Ruiz v Spain / App № 30544/96, ECHR 1999-I. – 21st January 1999. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://opil.oupplaw.com/view/10.1093/law:ihrl/3226echr99.case.1/law-ihrl-3226echr99>.

11. Постановление Европейского суда по правам человека от 20 октября 2011 г. Дело «Недждет Шахин и Перихан Шахин против Турции» [Nejdet Sahin and Perihan Sahin v. Turkey] (жалоба № 13279/05). – Система ГАРАНТ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.garant.ru/70170724/#ixzz3iPyrRvXl>.

12. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Перез проти Франції» від 12 лют. 2004 р. / Європейський суд з прав людини. – Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2004 р. – № 1. – С. 17–27.

13. Albu and Others v. Romania (Албу и другие против Румынии) [Текст] : Постановление от 10 мая 2012 г. : Вынесено III Секцией =, № 34796/ 09 и др. / Европейский суд по правам человека // Бюллетень Европейского суда по правам человека. – 2012. – № 11. – С. 13–14.

14. Рішення Європейського суду з прав людини від 22 черв. 2004 р. у справі «Броньовські проти Польщі». (Заява № 31443/96). – Страсбург, 22 черв. 2004 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/SO1119.html.

УДК 343.163 (477)

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ЩОДО ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ З КЛОПОТАННЯМ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Миронов А.М., здобувач
кафедри організації судових та правоохоронних органів
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена дослідженню проблем участі прокурора у реалізації такої форми закінчення досудового розслідування, як звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру. Аналізуються повноваження прокурора у цій сфері, а також відмінність їх реалізації від закінчення досудового розслідування зі зверненням до суду з обвинувальним актом.

Ключові слова: прокурор, кримінальне провадження, закінчення досудового розслідування, примусові заходи медичного характеру, повноваження прокурора.

Статья посвящена исследованию проблем участия прокурора в реализации такой формы окончания досудебного расследования, как обращение в суд с ходатайством о применении принудительных мер воспитательного характера. Анализируются полномочия прокурора в этой сфере, а также отличие их реализации от окончания досудебного расследования с обращением в суд с обвинительным актом.

Ключевые слова: прокурор, уголовное производство, окончание досудебного расследования, принудительные меры медицинского характера, полномочия прокурора.

Mironov A.M. SPECIFICS OF PROSECUTOR'S ACTIVITY ON A REFERENCE TO COURT WITH PETITION FOR APPLICATION OF COERCIVE MEASURES OF MEDICAL NATURE

Article is devoted to research of problems of participation of prosecutor in realization of such form of completion of pre-judicial investigation, as a reference to court with petition for application of coercive measures of educational character. Powers of prosecutor in this sphere, and also difference of their realization from completion of pre-judicial investigation with a reference to court with indictment are analyzed.

Key words: prosecutor, criminal proceedings, completion of pre-judicial investigation, coercive measures of medical nature, power of prosecutor.

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми зумовлюється необхідністю всебічного захисту прав неосудних та обмежено осудних осіб, щодо яких вирішується питання

про застосування до них примусових заходів медичного характеру. Ключовим суб'єктом, на якого покладається забезпечення прав таких осіб на етапі закінчення досудового роз-

слідування, є прокурор. Оскільки закінчення досудового розслідування у формі звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру має значну специфіку, потребують теоретичного дослідження питання діяльності прокурора щодо реалізації даної форми закінчення досудового розслідування.

Ступінь розробленості проблеми. Проблематика участі прокурора у досудовому розслідуванні загалом, і на етапі його закінчення зокрема досліджувалася такими науковцями, як П.М. Каркач, А.В. Лапкін, Н.В. Марчук, О.О. Торбас, В.М. Юрчишин та ін. При цьому питання застосування примусових заходів медичного характеру розглядалися у дослідженнях Б.М. Дердюка, В.В. Смирнової-Бартеневої, С.Л. Шаренко. Поряд із цим проблеми діяльності прокурора щодо звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру досі не були предметом самостійного наукового дослідження, що зумовлює необхідність звернення до них у цій роботі.

Метою наукової статті є заповнення цих теоретичних прогалин шляхом визначення специфіки діяльності прокурора щодо звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ст. 92 Кримінального кодексу України (далі – КК України) примусовими заходами медичного характеру є надання амбулаторної психіатричної допомоги, поміщення особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною КК України, в спеціальний лікувальний заклад із метою її обов'язкового лікування, а також запобігання вчиненню нею суспільно небезпечних діянь. Як зауважує С.Л. Шаренко, примусові заходи медичного характеру являють собою комплексний кримінальний і кримінально-процесуальний інститут, вивчення якого може бути ефективним на межі наук кримінального і кримінально-процесуального права [1, с. 45]. Мета їх застосування, на думку Б.М. Дердюка, полягає у: 1) вилікуванні чи поліпшенні стану здоров'я психічно хворої особи; 2) запобіганні вчиненню нею нових суспільно небезпечних діянь; 3) забезпечення безпеки психічно хворого від самого себе; 4) соціальної реабілітації, яка пов'язана із застосуванням трудотерапії, психотерапії, що сприяють відновленню соціальної адаптації душевнохворої особи до проживання в суспільстві [2, с. 10].

Примусові заходи медичного характеру не є кримінальними покараннями, хоча також призначаються судом, передбачають примусове обмеження особистого характеру до особи та мають на меті запобігання вчиненню нею суспільно небезпечних діянь. Натомість примусові заходи медичного характеру мають на меті передусім лікування хворого, враховують ступінь його психічного розладу і не тягнуть за собою судимості. Згідно із ч. 3 ст. 503 КПК України кримінально-правова оцінка суспільно небезпечного діяння, вчиненого у стані неосудності, повинна ґрунтува-

тися лише на відомостях, які характеризують суспільну небезпеку вчинених дій. При цьому не враховуються: попередня судимість, факт вчинення раніше кримінального правопорушення, за який особу звільнено від відповідальності або покарання, факт застосування до неї примусових заходів медичного характеру. Таким чином, застосування примусових заходів медичного характеру не можна розглядати в контексті притягнення особи до кримінальної відповідальності, оскільки неосудні або обмежено осудні особи, до яких такі заходи застосовуються, не визнаються суб'єктами кримінальної відповідальності.

З огляду на ці особливості, кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру виокремлене законодавцем в окремий вид кримінального провадження, що регламентується главою 39 КПК України. Необхідно зазначити, що застосування для такого провадження прикметника «кримінальне», який вказує на його зв'язок із кримінальними правопорушеннями, уявляється не зовсім виправданим, адже, як уже зазначалося, ці заходи не можна розглядати, як процедуру притягнення особи до кримінальної відповідальності. Разом із тим це узгоджується із визначенням терміну «кримінальне провадження» як досудового розслідування і судового провадження, процесуальних дій у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, що наведене у п. 10 ст. 3 КПК України.

Попри те, що застосування даних заходів не є притягненням особи до кримінальної відповідальності, прокурор бере участь у цьому провадженні, як і в будь-якому іншому різновиді кримінальних проваджень, з урахуванням особливостей, передбачених главою 39 КПК України. Так, відповідно до ч. 2 ст. 503 КПК України, якщо під час досудового розслідування будуть встановлені підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру, слідчий, прокурор виносить постанову про зміну порядку досудового розслідування і продовжує його згідно з правилами, передбаченими главою 39 КПК України. Однак залишається остаточно не з'ясованою правова природа відповідної діяльності прокурора. Так, за загальним правилом участь прокурора у кримінальному провадженні має обвинувальну спрямованість і розглядається дослідниками у контексті такої категорії, як кримінальне переслідування, тобто як кримінально-процесуальна діяльність щодо обвинувачення конкретної особи у вчиненні злочину [3, с. 54]. Проте участь прокурора у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру не має обвинувальної спрямованості. При цьому відповідну діяльність прокурора дослідники розглядають у контексті захисту прокурором прав осіб, які в силу свого психічного стану не завжди спроможні повноцінно захистити свої права і законні інтереси [4, с. 119]. Отже, її в цілому можна оцінювати як таку, що має правозахисну спрямованість.

Згідно з даними прокурорської статистики, упродовж 2014 р. прокурорами взято участь

у 711 провадженнях про застосування примусових заходів медичного характеру. За цей же час прокурори взяли участь у 77 595 судових кримінальних провадженнях з ухваленням вироку [5]. Таким чином, провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру становлять близько 0,9 % від кількості судових кримінальних проваджень, що здійснюються на основі обвинувального акта прокурора. Разом із тим такі кримінальні провадження мають значну специфіку, що зумовлює необхідність їх самостійного теоретичного дослідження.

Зокрема, їх специфіка виявляється в особливому порядку закінчення таких кримінальних проваджень. Так, згідно зі ст. 511 КПК України досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру закінчується закриттям кримінального провадження або складенням клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру. Отже, на відміну від загального порядку кримінального провадження закон передбачає всього два варіанти закінчення такого досудового розслідування, а саме: 1) закриття кримінального провадження і 2) складення клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру. Обидва варіанти закінчення такого досудового розслідування реалізуються за обов'язкової участі прокурора: рішення про закриття кримінального провадження приймається ним особисто, а клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру може складатися як самостійно прокурором, так і слідчим (в останньому випадку воно підлягає обов'язковому затвердженню прокурором).

Розглянемо більш детально варіант закінчення досудового розслідування зі складенням клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру. Згідно зі ст. 292 КПК України клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру має відповідати вимогам ст. 291 КПК України, а також містити інформацію про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати, та позицію щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я. На думку дослідників, у такому клопотанні, крім відомостей, передбачених ч. 2 ст. 291 КПК України, необхідно вказати: а) інформацію про докази, які підтверджують вчинення суспільно небезпечного діяння конкретною особою; б) необхідність застосування до неї примусових заходів медичного характеру; в) судження щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я; г) інформацію про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати [6, с. 717]. З таким підходом важко погодитися, адже, наприклад, інформація про докази, які підтверджують вчинення суспільно небезпечного діяння конкретною особою, є обов'язковим елементом також і обвинувального акта, тобто не відображає специфіки розглядуваного клопотання. Натомість особливості клопотання про застосування до особи примусових заходів медичного харак-

теру полягають саме у обґрунтуванні у ньому необхідності застосування таких заходів, що випливає не лише зі змісту даного клопотання, а вже із самої його назви.

У зв'язку із цим необхідно погодитися із думкою О.О. Торбаса, згідно із якою уповноважена особа при складанні клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру повинна також зазначити про наявність у особи розладу психічної діяльності на момент вчинення кримінального правопорушення чи на момент досудового розслідування, характеристики особи, щодо якої існує можливість застосувати примусові заходи медичного характеру (наявність розладу психічної діяльності в минулому, поведінка особи до, на момент та після вчинення кримінального правопорушення, небезпечність особи внаслідок її психічного стану для самої себе та інших осіб), обґрунтування необхідності застосування примусових заходів медичного характеру із зазначенням самого заходу, який необхідно застосувати, а також думку слідчого (прокурора) щодо можливості особи бути присутньою під час судового розгляду [7, с. 11]. Таким чином, можна стверджувати, що зазначене клопотання має відповідати загальним вимогам, що ставляться до обвинувального акта, а також обов'язково містити додаткову інформацію з таких питань: 1) про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати та 2) можливість забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я.

Попередньо прокурор має обґрунтувати необхідність застосування таких заходів у цілому. У цьому контексті він повинен брати до уваги положення постанови пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 р. № 7 «Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування», згідно з якими, зокрема, примусові заходи медичного характеру мають застосовуватися лише за наявності у справі обґрунтованого висновку експертів-психіатрів про те, що особа страждає на психічну хворобу чи має інший психічний розлад, які зумовлюють її неосудність або обмежену осудність і викликають потребу в застосуванні щодо неї таких заходів, а примусове лікування щодо осіб, які вчинили злочини та страждають на хворобу, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб, – висновку судово-медичної експертизи [8].

З огляду на таке важливе значення даного висновку слід підтримати позицію, згідно з якою у всіх випадках, коли у прокурора виникають сумніви у психічній повноцінності підозрюваного, або в ході кримінального провадження з'явилися матеріали, що свідчать про наявність психічних розладів, необхідно призначати судово-психіатричну експертизу [9, с. 187]. Це має значення з огляду на те, що наявність у справі такого висновку є обов'язковим для вирішення судом питання про застосування примусових заходів медичного характеру, хоча він і підлягає перевірці та оцінці судом [10, с. 350]. У силу цих вимог прокурор зобов'язаний забезпечити наявність такого висновку (шляхом призначення і

проведення у досудовому розслідуванні відповідної експертизи), здійснити його попередню перевірку та оцінку і у разі обґрунтованості і достовірності результатів, які вказують на наявність у особи психічної хвороби чи іншого психічного розладу, належним чином відобразити це у клопотанні про застосування примусових заходів медичного характеру.

Вирішуючи про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати, прокурор у відповідному клопотанні має визначити один із різновидів примусових заходів медичного характеру, передбачених у ч. 1 ст. 94 КК України, а саме: 1) надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку; 2) госпіталізація до психіатричного закладу із звичайним наглядом; 3) госпіталізація до психіатричного закладу з посиленням наглядом; 4) госпіталізація до психіатричного закладу із суворим наглядом. При цьому прокурор враховує загальні умови для обрання того чи іншого заходу з-поміж зазначених, а саме: а) залежність від характеру та тяжкості захворювання; б) залежність від тяжкості вчиненого діяння; в) урахування ступеня небезпечності психічно хворого для себе та г) урахування ступеня небезпечності хворого для інших осіб.

Пропонуючи суду застосування конкретного примусового заходу медичного характеру, прокурор має керуватися положеннями частин 2-5 ст. 94 КК України, що встановлюють специфіку кожного із цих заходів. Так, згідно із ч. 2 ст. 94 КК України надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку може бути застосоване судом стосовно особи, яка страждає на психічні розлади і вчинила суспільно небезпечне діяння, якщо особа за станом свого психічного здоров'я не потребує госпіталізації до психіатричного закладу. Госпіталізація до психіатричного закладу із звичайним наглядом може бути застосована судом щодо психічно хворого, який за своїм психічним станом і характером вчиненого суспільно небезпечного діяння потребує тримання у психіатричному закладі і лікування у примусовому порядку (ч. 3 ст. 94 КК України). Госпіталізація до психіатричного закладу з посиленням наглядом може бути застосована судом щодо психічно хворого, який вчинив суспільно небезпечне діяння, не пов'язане з посяганням на життя інших осіб, і за своїм психічним станом не становить загрози для суспільства, але потребує тримання у психіатричному закладі та лікування в умовах посиленого нагляду (ч. 4 ст. 94 КК України). Госпіталізація до психіатричного закладу із суворим наглядом може бути застосована судом щодо психічно хворого, який вчинив суспільно небезпечне діяння, пов'язане з посяганням на життя інших осіб, а також щодо психічно хворого, який за своїм психічним станом і характером вчиненого суспільно небезпечного діяння становить особливу небезпеку для суспільства і потребує тримання у психіатричному закладі та лікування в умовах суворого нагляду (ч. 5 ст. 94 КК України). Також, на наш погляд, прокурор має передбачити у відповідному клопотанні можливість передання психічно хворого на піклування родичам або опікунам з обов'язковим лікар-

ським наглядом у разі, якщо не буде визнано за необхідне застосування до психічно хворого примусових заходів медичного характеру, а також у разі припинення застосування таких заходів.

Вирішуючи питання щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я, прокурор має перевірити, чи спроможна особа з'явитися у судові засідання і бути присутньою на ньому за медичними показниками без шкоди для свого власного здоров'я і безпеки інших присутніх у судовому засіданні осіб.

Окремо необхідно звернути увагу на особливості, які має закінчення досудового розслідування щодо обмежено осудних осіб. Згідно із ч. 2 ст. 504 КПК України досудове розслідування щодо осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення у стані обмеженої осудності, здійснюється слідчим згідно із загальними правилами, передбаченими КПК України. Суд, ухвалюючи вирок, може врахувати стан обмеженої осудності, як підставу для застосування примусових заходів медичного характеру. З цих положень закону можна зробити висновок: у разі здійснення досудового розслідування відносно обмежено осудних осіб за його результатами складається не клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру, а обвинувальний акт. На це вказують норми щодо «загального порядку» досудового розслідування, а також ухвалення вироку (яке, як відомо, можливе лише на основі обвинувального акта). Проте, як слушно зауважує О.О. Торбас, у такому акті обов'язково повинно бути зазначено, що особа на момент скоєння правопорушення не могла керувати своїми діями, а також повинні міститися докази, які підтверджують цей факт. Без зазначення цих відомостей досудове розслідування може бути визнане неповним, що являється суттєвим порушенням кримінального процесуального закону та може стати причиною ухвалення виправдувального вироку, який не буде відповідати дійсним обставинам кримінального правопорушення [11, с. 134]. З огляду на це можна дійти висновку, що закінчення досудового розслідування відносно обмежено осудної особи займає проміжне положення між такими його формами, як складання обвинувального акта та клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру: попри те, що в таких випадках складається обвинувальний акт, він повинен містити додаткові елементи, властиві відповідному клопотанню.

Висновки. На підставі викладеного можна констатувати, що закінчення досудового розслідування у формі звернення до суду клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру має значну специфіку, яка позначається на відповідній діяльності прокурора, що є єдиним суб'єктом звернення до суду з таким клопотанням. Прокурор має переконатися особисто і обґрунтувати перед судом необхідність застосування до особи примусових заходів медичного характеру, запропонувати конкретний різновид таких заходів із числа тих, що передбачені ст. 94 КК

України, а також визначитися щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шаренко С.Л. Кримінально-процесуальні проблеми застосування примусових заходів медичного характеру : [монографія] / С.Л. Шаренко. – Х.: Право, 2002. – 208 с.
2. Дердюк Б.М. Провадження щодо неосудних і обмежено осудних осіб у судах першої інстанції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Б.М. Дердюк. – О., 2015. – 20 с.
3. Лапкін А.В. Кримінальне переслідування – перспективна функція прокуратури України / А.В. Лапкін // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 1. – С. 52–57.
4. Смирнова-Бартенева В.В. Защита прокурором прав невменяемых лиц в досудебном уголовном производстве / В.В. Смирнова-Бартенева // Закон и жизнь. – 2015. – № 6/3. – С. 118–122.
5. Звіт про роботу прокурора за 12 місяців 2014 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>. – Заголовок з екрана.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка,

Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – 768 с.

7. Торбас О.О. Форми закінчення досудового розслідування за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / О.О. Торбас. – О., 2015. – 20 с.
8. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування. – [Електронний ресурс]: постанова пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 р. № 7. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/BDE63B0E2EDD9975C3256FC00030EF55?OpenDocument>. – Заголовок з екрана.
9. Смирнова-Бартенева В.В. Особливості прокурорського нагляду за додержанням законів при проведенні судово-психіатричної експертизи / В.В. Смирнова-Бартенева // Право і суспільство. – 2015. – № 5 (ч. 2). – С. 183–188.
10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Т. 1: Загальна частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. – Х.: Право, 2013. – 376 с.
11. Торбас О.О. Загальна характеристика застосування примусових заходів медичного характеру за чинним КПК України / О.О. Торбас // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. / Серія: Юриспруденція. – 2013. – № 6–2 (том 2). – С. 132–136.

УДК 347.971.99

ЗНАЧЕННЯ ДІАЛОГУ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Хотинська-Нор О.З., к. ю. н.,
доцент, науковий консультант

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ

Стаття присвячена дослідженню ролі та значення діалогу у формуванні ефективної стратегії реформування судової системи. Автор диференціює суб'єктів такого діалогу та можливі форми їх участі в ньому, акцентуючи увагу на тому, що має місце політико-владна комунікація, центральною фігурою якої виступає державна влада в особі відповідних органів. Зважаючи на зростаючу роль мас-медіа у політичних процесах, аргументується необхідність партнерства державної влади зі ЗМІ у ході розробки стратегії судової реформи.

Ключові слова: *судова система, судова реформа, реформування судової системи, комунікація, діалог, ЗМІ.*

Статья посвящена исследованию роли и значения диалога в формировании эффективной стратегии реформирования судебной системы. Автор дифференцирует субъектов такого диалога и возможные формы их участия в нем, акцентируя внимание на том, что имеет место политико-властная коммуникация, центральной фигурой в которой выступает государственная власть в лице соответствующих органов. Принимая во внимание роль масс-медиа в политических процессах, аргументируется необходимость партнерства государственной власти со СМИ в ходе разработки стратегии судебной реформы.

Ключевые слова: *судебная система, судебная реформа, реформирование судебной системы, коммуникация, диалог, СМИ.*

Khotynska-Nor O.Z. IMPORTANCE OF A DIALOGUE IN FORMING EFFECTIVE STRATEGY OF JUDICIAL REFORM

This article researches role and meaning of a dialogue in formation of an effective strategy of judicial system reform. The author differentiates subjects of this dialogue and possible forms of their participation in it, focusing on a fact that it is a political and authoritative communication, central figure of which is government represented by relevant authorities. Taking into account the increasing role of media in political processes, it is reasoned need for government partnership with mass media during judicial reform elaboration.

Key words: *judicial system, judicial reform, judicial system reform, communication, dialogue, mass media.*

Постановка проблеми. З часів ухвалення Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України, що, на думку багатьох учених, слід розглядати як зародження українського

конституціоналізму, питання ефективної організації судової системи держави постійно перебуває у полі зору правової спільноти, оскільки є запорукою дієвого захисту прав та інтересів осіб, як невід'ємної складової